

РЕШЕНИЕ

№ 41319

гр. София, 23.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 72 състав, в
публично заседание на 16.09.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Стоева

при участието на секретаря Зорница Димитрова, като разгледа дело номер **4241** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл. 39, ал. 5 от Наредба № 2 от 27.03.2019 г. за медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето и за реда и условията за тяхното одобряване, ползване и заплащане (Наредба № 2/27.03.2019г./Наредбата).

Образувано е по постъпила жалба от Е. Д. К., действаща чрез своята майка и законен представител Ц. А. Г. – К., чрез адв. Т. Е. от САК, срещу Заповед № РД-Е113-01-500/24.02.2026г. на управителя на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), с която на основание чл. 82, ал. 8 от Закона за здравето и чл. 9, т. 1 и т. 2 във вр. с чл. 6, т. 4 от Наредбата е отказано одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга – извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., подадено от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К..

С жалбата се поддържа, че оспорената заповед е незаконосъобразен индивидуален административен акт, издаден при неспазване на установената по закон форма, при съществено нарушение на административнопроизводствените правила, в противоречие с материалния закон и несъответствие с неговата цел - основания за оспорване по чл. 146, т. 2, т. 3, т. 4 и т. 5 АПК. Сочи се, че макар органът формално да е изложил мотиви, от съдържанието на акта не се изяснява по същество кои реализирали се в обективната действителност факти същият намира за отрицателна предпоставка за издаване на исканото разрешение. Излагат се съображения, че мотивите на акта са противоречиви и неясни, като от същите, на първо място, не се изяснява кое е фактическото, а оттам и правното основание за постановения отказ - фактът, че лечението подлежи на

финансиране по друг механизъм (ЗЗО) или фактът, че същото би могло да бъде осъществено в Б.. На следващо място, твърди се, че изцяло извън производството по Наредба № 2 от 27 март 2019г. за медицинските и другите услуги по чл. 82, ал. 1 и ал. 3 от Закона за здравето и за реда и условията за тяхното одобряване и заплащане и без да е сезиран с такова искане с конкретно заявление, управителят на НЗОК достига в решаващите си мотиви до извода, че не са налице предпоставките не само по Наредбата, но и по Регламент № 883/2004, т.е. е формулирал разпоредителна воля по искане, което не е предмет на административно производство. Поддържа се становище, че диспозитивът на акта в тази част се явява недопустим, а поместените в заповедта заключения на органа в този смисъл се явяват немотивирани и необосновани, като препятстват лицето адресат на акта да разбере съдържанието му, респективно да съобрази поведението си със същия. Твърди се, че процесната заповед е издадена при съществено нарушение на административнопроизводствените правила, тъй като вместо да констатира, че за медицинските услуги, за чието одобряване се кандидатства, са приложими Европейските правила за координация на системите за социална сигурност още в началото на административното производство (или наличие на предпоставката по чл. 9, т. 2 от Наредбата) и респективно да пристъпи към разглеждане на искането по реда на Регламент № 883/2004г., управителят на НЗОК е провел административно производство по реда на Наредбата, използвайки тази формална отрицателна предпоставка – приложимостта на Регламента, като основание за отказ. Наред с това, в решаващите си мотиви органът е излязъл изцяло извън искането, с което е сезиран, като без да формира каквито и да е фактически констатации за наличието или липсата на предпоставките по чл. 20 от Регламент № 883/2004г., на практика отказва и издаване на формуляр S2. Твърди се, че в нарушение на чл. 35 и чл. 36 АПК управителят на НЗОК е пристъпил към издаване на акта, без да изясни в кои лечебни заведения на територията на Б. би могло да се осъществи необходимото лечение (в това число не само операция, а и необходимата последваща рехабилитация), както и от кои медицински специалисти и какъв е техният опит с идентични операции по повод на идентични патологии при деца под 2-годишна възраст, а е възприел изцяло безкритично бланкетните становища на външните експерти и ЛКК, възпроизвеждайки ги в мотивите си, но без да ги анализира и обсъди наред със събраните по преписката доказателства. Излагат се доводи, че допуснатите нарушения на процесуалния закон в този смисъл са съществени, доколкото са опорочили фактическите констатации на управителя на НЗОК, а оттам и правните му изводи по същество. Твърди се, на следващо място, че от събраните по административната преписка писмени доказателства безспорно се установява наличието на предпоставките по чл. 20 от Регламент № 883/2004 на ЕП и на Съвета за координация на системите за социална сигурност. В тази връзка счита, че не е установено от страна на административния орган по безспорен начин, че именно предложеното от Полша оперативно лечение може да се осъществи в Б., които са специалистите, които го осъществяват и какъв е техният опит в този вид интервенции, кои са лечебните заведения, които разполагат с материална и кадрова обезпеченост за този вид операции. Независимо от обстоятелството, че в изготвения от Европейски институт П. план се включват два основни етапа: оперативен и последващ – рехабилитационен, административното производство се е съсредоточило изцяло върху възможностите за опериране на детето, като в нито една част от същото не са изследвани възможностите за провеждане на рехабилитационни мероприятия. Според жалбоподателя всички тези обстоятелства налагат индивидуален подход и опит с подобни случаи, какъвто не е установен в административното производство по отношение на медицинските специалисти и лечебни заведения в Б.. С оглед изложеното, поддържа се, че са налице предпоставките по чл. 20 от Регламент (ЕО) № 883/2004г. за издаване на разрешение за планово лечение в държава – членка на ЕС, различна от държавата по осигуряване. В заключение

се сочи, че актът е издаден при несъответствие с целта на закона – свободно движение на граждани в ЕС и равното им третиране в областта на здравното осигуряване. По така изложените подробности съображения се прави искане за отмяна на Заповед № РД-Е113-01-500/24.02.2026г. на управителя на НЗОК, с която е било отказано одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., а именно извършването на диагностични и лечебни мероприятия (в това число оперативно лечение) на Е. Д. К..

В откритото съдебно заседание жалбоподателят се представлява от упълномощения процесуален представител – адв. Е., която поддържа жалбата по изложените в същата съображения и прави искане за отмяна на процесния индивидуален административен акт. Претендира присъждане на адвокатско възнаграждение на основание чл. 38 от Закона за адвокатурата.

Ответникът - управителят на НЗОК, с представения писмен отговор на жалбата и в съдебното заседание, чрез процесуалния си представител юрк. М., оспорва жалбата като неоснователна и прави искане за отхвърлянето ѝ. Поддържа, че в хода на административното производство са изяснени всички факти и обстоятелства от значение за заявената конкретна медицинска услуга, а административният орган, постановил процесната заповед, е отчетел именно всички постъпили в рамките на производството доказателства, въз основа на тях е установил фактите и е постановил заповедта. Обратно на доводите на жалбоподателя, счита, че са спазени всички процесуални изисквания по издаване на акта, заповедта е издадена в установената от закона форма, съдържа всички елементи на индивидуален административен акт, не противоречи на нито една материалноправна или процесуална разпоредба, съдържа подробно изложени мотиви, аргументиращи диспозитива на акта, и отговаря както на изискванията на АПК, така и на разпоредбите на чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, във връзка с доводите и твърденията на страните, приема за установено следното от фактическа страна:

Административното производство е образувано по заявление за заплащане на медицински и други услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето на български граждани до 18-годишна възраст с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025 г. на НЗОК, подадено от Ц. А. Г.-К., като майка и законен представител на Е. Д. К., род. на 31.03.2025 г., с което заявителят кандидатства за одобряване на заплащането на медицински и други услуги - за извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, както и транспорт и престой на детето и един негов придружител и устен превод при необходимост по време на престоя и лечението, с диагноза: М. Q71.0 „Вродена пълна липса на горен крайник (крайници)“.

Към заявлението са приложени относимите документи, вкл. медицинска документация и оферта с план за лечение – медицински документ от извършена на 01.08.2025 г. консултация от Европейски институт П., В., Полша, за Е. Д. К., видно от който след извършен физикален преглед и назначени образни изследвания е изготвен подробен план за лечение, включващ две операции и 30 сесии на ерготерапия (рехабилитация), прогнозна стойност на индивидуалното лечение с дата на издаване 07.08.2025 г. от Европейски институт П., В., амбулаторен лист № 2735 от 16.05.2025г. от МЦ „Надежда клиникал“ ЕООД, епикриза на Е. Д. К., издадена от Първа акушеро-гинекологична болница за активно лечение „Света София“ ЕАД, с дата на постъпване 31.03.2025г. и дата на превеждане за оперативно лечение в Клиника по детска хирургия на УМБАЛСМ „Н.И. Пирогов“ 01.04.2025г.

С писмо с вх. № Е113-01-2551 от 06.11.2025 г. от заявителя е представен амбулаторен лист № 25142408F116/22.05.2025 г., издаден от д-р Б. Х., с основна диагноза: М. Q71.8 Други

редукционни дефекти на горен крайник (крайници), и посочени придружаващи заболявания: М. Z93.1 Наличие на гастростома. Като обективно състояние е посочено следното: А. на десен радиус, хипоплазия на дясна улна, аплазия на десен палец, варусна девиация на дясна китка. Частично коригиране на девиацията на китката пасивно. Скъсяване на дясна мишница, адукторна позиция на ляв палец с липса на движения и кожни гънки в областта на ИФС. Терапия: съвет за двигателен режим, гимнастика, КП след 3 м. за преоценка и назначаване на ортотично лечение. С писмо с вх. № E113-01-2551 от 12.11.2025 г. е приложен документ от Европейски институт П., В., във връзка с дадените указания за представяне на документ, от който да е видно дали Европейски институт П. приема формуляр S2 и има ли дейности, които не се покриват с формуляр S2.

С писмо с изх. № E113-01-2551 от 10.11.2025г. на НЗОК на изпълнителния директор на УСБАЛО „Проф. д-р Бойчо Бойчев“ ЕАД на основание чл. 29, ал. 3 от Наредба № 2 от 27 март 2019г. е изискано изготвяне на протокол от Лечебно-контролна комисия по Ортопедия и травматология, която да се произнесе и относно възможността заявената медицинска услуга за детето да бъде осъществена в лечебно заведение на територията на Република Б., в случай че не е възможно, да се посочи в кои лечебни заведения в чужбина може да бъде извършено.

Приложен е по преписката протокол № 335/26.11.2025 г. на Лечебно-контролна комисия в състав: доц. д-р В. А., д-р А. Д. и д-р Р. К., в който е отразено становище на комисията до НЗОК, а именно Е. Д. К. да се насочи за преглед в УСБАЛО „Проф. Б. Б.“ в Детска клиника при тесните специалисти на клиниката: д-р Б. Х. - хирургия горен крайник и д-р А. Семенистий - реконструктивна хирургия по метода на И.. За насочване за преглед в Детска клиника на УСБАЛО „Проф. Б. Б.“ е взето становище и с протокол № 339/02.12.2025г. на ЛКК.

По преписката е представен и амбулаторен лист № 2601280829D0 от 12.01.2026г., издаден от д-р Б. Х., УСБАЛО „Проф. д-р Бойчо Бойчев“ ЕАД – С., видно от който е отразено следното: Диагноза: М. Q74.0 Други вродени аномалии на горен крайник (крайници), включително и на раменния пояс. Дете с вродена малформация, включително аплазия на дясна лъчева кост, варусна девиация на китката с пълна аплазия на десен палец. Представя се по искане на НЗОК във връзка с оперативно лечение в чужбина. Терапия: Детето е показано за оперативно лечение. 1. След преоценка на постигната мекотъканна корекция - стабилизация с мекотъканен баланс, мускулни транспозиции и капсулопластика, без костна централизация. Коригираща остеотомия на кривината на улната. При липса на корекция на варуса - използване на външен фиксатор. 2. Полицизация на втори пръст за осъществяване на захват. 3. Костна стабилизация на китката след достигане на костна зрялост. Посочено е, че изброените оперативни интервенции се използват и в Б..

С писмо с вх. № E113-01-2551 от 02.02.2026 г. от изпълнителния директор на УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД е приложен протокол от Лечебно-контролна комисия № 28/30.01.2026 г. за Е. Д. К., диагноза: Конгенитална хипоплазия на десен горен крайник, М. код Q71.0, съобразно който предложеното лечение в Полша може да бъде проведено в Клиника по детска ортопедия и хирургия на горен крайник на УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД. ЛКК предлага да се насочи в УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД за лечение в Детска клиника по клинична пътека.

На основание чл. 28, ал. 1 от Наредба № 2 от 27.03.2019г. е изискано изготвяне на доклад от двама външни експерти - д-р Я. П. и доц. д-р К. Т.. С доклад с вх. № E113-01-2551/09.02.2026 г. от д-р Я. П., външен експерт по специалност Ортопедия и травматология, е посочено, че лечението може да бъде извършено в УСБАЛО „Проф. Б. Б.“ - Горна Баня. С доклад с вх. № E113-01-2551/17.02.2026 г. от доц. д-р К. Т. - външен експерт по специалност Ортопедия и травматология, е направено предложение детето да бъде насочено за лечение по клинична пътека към УСБАЛО „Проф. Б. Б.“, с изложени мотиви, че се касае за заболяване, лечението на което може да бъде

извършено в Б..

Заявлението и представената медицинска документация, включително и допълнително изисканата и представена такава от заявителя, са разгледани от Специализираната постоянно действаща комисия по чл. 27, ал. 1 от Наредба № 2 от 27.03.2019 г. за медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и ал. 3 от Закона за здравето и за реда и условията за тяхното одобряване, ползване и заплащане за разглеждане на заявления за одобряване на заплащането на медицински и други услуги за лица до 18-годишна възраст в лечебни заведения в чужбина (Комисията) на няколко проведени заседания – на 04.11.2025г., 10.11.2025г., 24.11.2025г., 26.11.2025 г., 12.12.2025г., 27.01.2026г., 04.02.2026г. и на 19.02.2026 г. На проведено на 19.02.2026г. заседание на Комисията е разгледано заявлението и представената медицинска документация, както и служебно събрана такава от комисията, като дейността на комисията е отразена в протокол № Е113-06-962/19.02.2026г. Видно от съдържанието на протокола, Комисията е анализирала представените протокол на ЛКК по ортопедия и травматология, УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД, и доклади от външни експерти със специалност Ортопедия и травматология със становище, че лечението на детето може да се извърши в Б. в УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД – С. по КП 220.1 „Оперативни процедури в областта на раменния пояс и горния крайник с голям обем и сложност“. На основание чл. 46, ал. 1 от Наредбата е извършена проверка за наличие на друг приложим механизъм за заплащане на необходимата медицинска услуга и е установено, че същата попада в обхвата на задължителното здравно осигуряване и може да бъде извършена своевременно по КП 220.1 „Оперативни процедури в областта на раменния пояс и горния крайник с голям обем и сложност“ в лечебно заведение на територията на Република Б. - УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД – С..

При тези мотиви Комисия е извела извод, че е налице хипотезата на чл. 82, ал. 8 от Закона за здравето, съгласно която не се заплащат със средства от държавния бюджет медицински и други дейности, които са в обхвата на медицинската помощ по чл. 45, ал. 1, т. 1 - 14 от Закона за здравното осигуряване, независимо дали са заявени за извършване в държава извън ЕС, Европейското икономическо пространство и Конфедерация Швейцария. Посочено е, че са налице условията на чл. 9, т. 1 във вр. с чл. 6, т. 4 и чл. 9, т. 2 от Наредбата, съгласно които не се заплаща за лечение на заболявания, които могат да бъдат извършени своевременно в Република Б., както и лечение на заболявания, които са в обхвата на задължителното здравно осигуряване и/или се заплащат от НЗОК на отделно основание. Не са налице изискванията на чл. 7, ал. 1, т. 1, предложение първо от Наредбата. Комисията е взела решение да предложи на управителя на НЗОК да издаде заповед, с която да откаже одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга – за извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г.

Въз основа на взетото решение председателят на Специализираната комисия по заповед № РД-18-151/31.07.2025г. е изготвил мотивирано предложение до управителя на НЗОК с вх. № Е113-01-2551 от 23.02.2026г., в което са преповторени горните констатации.

Последвало е издаване на основание чл. 19, ал. 7, т. 2 от Закона за здравното осигуряване и чл. 39, ал. 1 и ал. 3 от Наредба № 2 от 27.03.2019г. на оспорената в настоящото производство Заповед № РД-Е113-01-500/24.02.2026г. на управителя на НЗОК, с която е отказано одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга – извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., подадено от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К., като административният орган е възприел изцяло констатациите на Комисията, заключението и направеното предложение.

Изложени са мотиви за отказа, съобразно които заявлението е окомплектовано с всички изискуеми документи, които са в нормативно определената форма и съдържание. Заявлението е подадено от законен представител на малолетно лице. Липсва влязъл в сила акт спрямо същото лице. Липсва висящо административно производство със същия предмет. Липсва висящ въпрос от компетентността на друг орган, по който не е налице произнасяне. Посочено е, че е налице отрицателна предпоставка по същество. Заявената медицинска услуга може да бъде извършена своевременно по КП 220.1 „Оперативни процедури в областта на раменния пояс и горния крайник с голям обем и сложност“, в лечебно заведение на територията на Република Б. - УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД – С., видно от становището на Лечебно-контролна комисия по детска хирургия към УСБАЛО „Проф. Бойчо Бойчев“ ЕАД - С. и докладите на двама външни експерти с медицинска специалност Ортопедия и травматология. При тези мотиви управителят на НЗОК е приел, че е налице хипотезата на чл. 82, ал. 8 от Закона за здравето, съгласно която не се заплащат със средства от държавния бюджет медицински и други дейности, които са в обхвата на медицинската помощ по чл. 45, ал. 1, т. 1 - 14 от Закона за здравното осигуряване, независимо дали са заявени за извършване в държава извън Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и Конфедерация Швейцария. Заявената медицинска услуга не попада в обхвата на чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето, тъй като може да бъде извършена своевременно в Б. и същата е в обхвата на задължителното здравно осигуряване. Изложено е, че са налице условията на чл. 9, т. 1 във вр. с чл. 6, т. 4 и чл. 9, ал. 2 от Наредбата, съгласно които не се заплаща за лечение на заболявания, които могат да бъдат извършени своевременно в Република Б., както и лечение на заболявания, които са в обхвата на задължителното здравно осигуряване и/или се заплащат от НЗОК на отделно основание. Предвидената възможност съгласно чл. 7, ал. 1, т. 1, предл. първо от Наредбата не е приложима, тъй като има условия за своевременно извършване на заявената медицинска услуга в лечебно заведение на територията на Република Б., по КП 220.1 и е в обхвата на задължителното здравно осигуряване. В заключение управителят на НЗОК е приел, че не са налице законните предпоставки за одобряване на заплащането на заявените медицински услуги по реда на Наредбата, както и за разрешение за планово лечение по реда на Регламент (ЕО) № 883/2004г. за координация на системите за социална сигурност.

Допълнително в съдебното производство като писмени доказателства са представени удостоверения/справки от лечебните заведения – Европейски институт „П.“, В., Полша, и УСБАЛО „Б. Б.“ – [населено място], както и са събрани гласни доказателства чрез разпит на св. Д. Н. К..

При така установеното от фактическа страна съдът формира следните правни изводи:

Предмет на съдебен контрол за законосъобразност в настоящото производство е Заповед № РД-Е113-01-500/24.02.2026г. на управителя на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), с която на основание чл. 82, ал. 8 от Закона за здравето и чл. 9, т. 1 и т. 2 във вр. с чл. 6, т. 4 от Наредбата е отказано одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга – извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., подадено от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К..

Жалбата е процесуално допустима, тъй като е подадена в срока по чл. 149, ал. 1 АПК, съобразно представените по делото доказателства, и срещу акт, подлежащ на съдебен контрол, от активно легитимирана страна – адресат на акта.

При извършената по реда на чл. 168 АПК проверка за законосъобразността на оспорвания акт на всички основания, посочени в чл. 146 АПК, съдът приема, че жалбата, разгледана по същество, е и основателна, като съображенията за този извод са следните:

Оспореният административен акт е издаден от компетентен орган – управителя на НЗОК, като компетентността на органа произтича от чл. 39, ал. 1 от Наредба № 2 от 27.03.2019 г. вр. с чл. 19, ал. 7, т. 2 ЗЗО, както и е спазена изискуемата от закона писмена форма за издаването ѝ.

Съдът приема, обаче, че заповедта е издадена при допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила - нарушение на изискванията на чл. 59, ал. 2, т. 4 АПК, както и на чл. 35 и чл. 36 АПК, довели и до нарушение на материалния закон.

Редът за одобряване, ползване и заплащане на услугите по чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето (ЗЗ) е установен в Наредба № 2 от 27.03.2019 г. за медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 от ЗЗ и за реда и условията за тяхното одобряване, ползване и заплащане, издадена от министъра на здравеопазването (Наредба № 2 от 27.03.2019г./Наредбата).

Съгласно чл. 1, ал. 2 от Наредба № 2 от 27.03.2019г. българските граждани имат право на заплащане на услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 ЗЗ във връзка с лечението им в страната или в чужбина съобразно тяхното заболяване, за които не са предвидени други механизми за финансиране със средства от държавния бюджет, общинските бюджети и от бюджета на НЗОК или които не могат да бъдат осигурени в страната, като съобразно ал. 4 от същия член, услугите по ал. 1 се заплащат след предварително одобрение от НЗОК, дадено по реда на тази наредба.

В случая спорът по делото се съсредоточава именно по въпроса дали малолетното дете, чиито права са предявени от неговата майка и законен представител, има право на заплащане на медицински услуги - извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение), както и за транспорт и престой за детето и един придружител и устен превод при необходимост на основание Наредба № 2 от 27.03.2019г. Заявлението е подадено на основание чл. 82, ал. 1а и 3 ЗЗ и се отнася за одобряване финансирането на лечение в лечебно заведение на територията на държава членка на Европейския съюз.

Съгласно чл. 7, ал. 1, т. 1 от Наредба № 2 от 27.03.2019г. българските граждани - лицата до 18-годишна възраст имат право на заплащане за диагностични и лечебни процедури, които не могат да бъдат извършени своевременно или за които няма условия за извършването им в Република Б., както и за провеждане на диагностика чрез генетични изследвания в лечебни заведения в Република Б., за които не се заплаща на отделно основание от държавния бюджет и са извън обхвата на задължителното здравно осигуряване.

Спорен въпрос по делото е дали ли е възможност за провеждане на лечението на посоченото заболяване в лечебно заведение на територията на Република Б. по предложения метод от Института П. във В., Полша. Настоящият състав намира, че независимо от неколккратно проведените заседания на специализираната комисия на НЗОК, административният орган не е извършил задълбочена проверка на фактите и обстоятелствата по случая. Липсва изследване и анализ на предложения метод за лечение на детето Е. К. и дали същият може да бъде реализиран на територията на Република Б.. Не е изследвано във връзка с извода на външните експерти дали в единственото посочено лечебно заведение на територията на Б. се прилагат идентични такива, какви са етапите на лечението, включително какъв е възстановителният период, какви методи и практики се използват и дали същите са еднакво щадящи за детето, не е обсъден и преценен възстановителният период, както и къде е най-подходящо да се осъществи той.

На следващо място следва да се посочи, че органът е нарушил принципа за осигуряване на най-добрия интерес за детето и не е положил достатъчно усилия да отговори на въпроса дали детето може да получи в Б. същото като качество, метод, рехабилитация и успеваемост лечение (в този смисъл решение № 9566/27.10.2022 г по адм. дело № 2179/2022 г на ВАС). По делото няма данни, че предложеното лечение може да се осъществи в Б.. В тази връзка действително лечението на горепосоченото заболяване е включено в обхвата на медицинската помощ по чл. 45, ал. 1, т. 1 – 14

от Закона за здравното осигуряване, но предложеният метод на лечение не може да бъде осигурен в страната, в който смисъл е разпоредбата на чл. 82, ал. 1а от ЗЗ.

Следва да се има предвид и разпоредбата чл. 20, параграф 2, второ изречение от Регламент № 883/2004, в която са посочени обстоятелствата, при които е изключена възможността компетентната институция да откаже издаване на разрешението, поискано на основание параграф 1 от същия член. Първото условие е въпросното здравно обслужване да е сред обезщетенията, предвидени от законодателството на държавата членка, на чиято територия пребивава осигуреното лице. Второто условие предполага лицето, което възнамерява да се подложи на лечение в държава членка, различна от тази, на чиято територия пребивава, да не може да получи такова лечение в рамките на обичайно необходимото време за получаване на въпросното лечение в държавата членка на пребиваване, като се има предвид текущото му здравословно състояние и вероятното развитие на болестта (вж. в този смисъл решение от 09.10.2014 г., Р., С 268/13, ЕУ: С: 2014: 2271, т. 30).

По тези съображения следва да се приеме, че в производството и съобразно предвиденото в чл. 82, ал. 1а ЗЗ от органа не е изяснено дали детето може да получи такова лечение в рамките на обичайно необходимото време за получаване на въпросното лечение в Б., като се съобрази текущото му здравословно състояние и вероятното развитие на заболяването. Действително изисканите становища от посочените двама външни експерти имат за цел да гарантират, че органът ще установи всички обективни обстоятелства относно заболяването на детето и може ли да бъде лекувано на територията на Б., но в случая основателно се явява възражението, че същите се основават на единствен преглед, обективиран в амбулаторен лист № 2601280829D0/12.01.2026г., и възпроизвеждат на практика мнение на един медицински специалист относно възможностите за провеждане на лечение в Б.. Тук следва да се посочи, че в амбулаторния лист е отразено единствено констатация на д-р Б. Х., че изброените оперативни интервенции се използват и в Б.. Не се посочват обаче лечебните заведения и/или медицинските специалисти на територията на Б., които имат необходимия опит за осъществяване на операцията, какви са очакваните резултати от лечението и в какъв срок същото би могло да бъде осъществено. Възпроизвеждайки становищата на външните експерти и на ЛКК, органът е пристъпил към издаване на акта в нарушение на чл. 35 и чл. 36 АПК, без да изясни в цялост фактите и обстоятелствата по случая, включително не е изяснено в кои лечебни заведения на територията на Б. би могло да се осъществи необходимото лечение, в това число не само операция, а и необходимата последваща рехабилитация, от кои медицински специалисти и какъв е техният опит с идентични операции при деца под двегодишна възраст.

По отношение на здравословното състояние на детето Е. К. специализираната комисия, макар и да е разглеждала медицинската документация и представените експертни становища, не е проследила историята на заболяването му и не е обсъдила комплексния характер на неговото състояние, прогнозите за възстановяване при проведено лечение, за да може да се прецени дали детето може да получи заявеното лечение в Б. своевременно и щадящо. Комисията не е установявала и сравнявала различни методи на лечение според предложения план на лечение от лечебното заведение в Полша и възможното такова в УСБАЛО "Проф. Б. Бойчев" ЕАД. Описаните обстоятелства е следвало да бъдат изяснени от Комисията предвид характера на спорните правоотношения, както и като помощен орган на НЗОК в административно производство. При това положение се налага изводът, че административният орган, издал оспорената заповед, не е изпълнил задълженията си по чл. 35 и чл. 36 АПК да изясни всички факти и обстоятелства по случая във връзка с подаденото заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., което сочи на съществено нарушение на административнопроизводствените

правила и е самостоятелно основание за отмяна на акта.

Констатираните нарушения на процесуалните правила са съществени, тъй като са се отразили на крайните изводи на органа по приложението на закона по спорния въпрос относно наличието на материалноправните предпоставки за постановения отказ, установени в чл. 9, т. 1 във връзка с чл. 6, т. 4 и чл. 9, ал. 2 от Наредба № 2 от 27.03.2019г.

Отделно от това, не се установява пречка органът да предостави финансово подпомагане за лечение в друга държава съгласно утвърдените в нея медицински стандарти, ако те са ефективни и са се наложили в практиката. Целта на финансирането е да се предостави лечение чрез необходим за конкретния пациент метод, който не е приложим в Република Б., но същият метод е утвърден и се прилага в чужбина вр. чл. 80 ЗЗ, чл. 82, ал. 1а и чл. 82, ал. 3 ЗЗ (така решение № 4102 от 4.04.2024 г. на ВАС по адм. д. № 11219/2023 г., VI о.). Едно от основните задължения на държавата е да закриля здравето на гражданите - чл. 52, ал. 3 от Конституцията на Република Б., разбирано като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие. Това свое задължение държавата изпълнява чрез прилагане на принципите по чл. 2 от Закона за здравето, един от които е осигуряване на достъпна и качествена здравна помощ, налагаща обосновано и прецизирано спрямо законовите разпоредби произнасяне от страна на административния орган по разглеждане на заявленията на лицата за медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и ал. 3 ЗЗ.

В хипотезата на чл. 82, ал. 6 от Закона за здравето се уточнява, че обхватът на медицинските и други услуги по ал. 1а и 3, включително извършването им в страната или в чужбина, не обвързва заплащането на медицинските услуги с времето на провеждане на лечението, от което може да се направи извод, че съгласно изразената законодателна воля българските граждани имат право на заплащане извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, както на предстоящо, така и на вече проведено лечение. Във връзка с изложеното трябва се съобразят нормативно установените условия и ред за заплащане на вече извършените медицински услуги (дело С-173/09 "Е.", СЕС). В този смисъл решение № 11574 от 18.11.2025 г. на ВАС по адм. д. № 4616/2025 г., VI о.

Оспореният административен акт е постановен и в противоречие с целта на закона и при неспазване на принципа на съразмерност по чл. 6, ал. 1, ал. 2 и ал. 5 АПК, доколкото засяга правата и законните интереси на малолетно дете в по-голяма степен от най-необходимото за целта, за която се издава, като причинява вреди на него и неговото семейство, явно несъизмерими със същата тази цел. Съгласно чл. 3, т. 3 и т. 9 от Закона за закрила на детето закрилата на детето се основава на принципите за осигуряване най-добрия интерес на детето и грижа в съответствие с неговите потребности. В нормата на § 1, т. 5, б. ж от ДР на ЗЗДет е предвидено при извършване на преценката относно най-добрия интерес на детето, освен конкретно изброените обстоятелства, да се вземат предвид и други обстоятелства, имащи отношение към детето. В настоящия случай такова друго обстоятелство са комплексният характер на състоянието на детето и необходимостта от навременна и максимално подходяща намеса, която да предотврати влошаването му.

Предвид всичко гореизложено съдът счита оспорената заповед за немотивирана и постановена при липсата на фактически установявания, при допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила и при неправилно приложение на материалния закон и несъответствие с целта на закона – отменителни основания по чл. 146, т. 2 - 5 АПК.

При тези съображения оспорената заповед следва да бъде отменена като незаконосъобразна, а преписката на основание чл. 173, ал. 2 АПК, с оглед естеството на констатирания порок, следва да бъде изпратена на компетентния административен орган - управителя на НЗОК, за ново произнасяне и разрешаване на въпроса по същество по подаденото заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г. от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К., при съобразяване дадените в

мотивите на решението задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона, като съдът приема, че следва да бъде определен едномесечен срок за новото произнасяне. Относно разноските в производството.

При този изход на спора ответната страна няма право на разноски. На основание чл. 143, ал. 1 АПК на жалбоподателя следва да се присъдят сторените по делото разноски в размер на 5,11 евро за заплатена държавна такса. Своевременно е заявено от пълномощника на жалбоподателя искане по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата (ЗА) за присъждане на адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ. Представен е договор за правна помощ и съдействие от 23.03.2026г. /л. 241 от делото/, от който е видно, че процесуалното представителство е осъществено на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА. Разпоредбата на чл. 38, ал. 2 ЗА предвижда, че в случаите по ал. 1, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право на адвокатско възнаграждение. Настоящият съдебен състав определя адвокатското възнаграждение при съобразяване на фактическата и правна сложност на делото, спецификата на производството и особеностите на случая, както и обема на събраните по преписката доказателства, броя на проведените съдебни заседания, множеството осъществени процесуални действия и извършената от процесуалния представител на жалбоподателя работа – положените труд и време за проучване на делото и анализиране на приложимата нормативна уредба и съдебна практика, процесуалната активност, вкл. подаването на подробна и компетентно изготвена жалба, на основание чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа в размер на сумата от 800 /осемстотин/ евро, която следва да се присъди на адвоката, предоставил безплатно адвокатска помощ и съдействие.

Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 и чл. 173, ал. 2 АПК, Административен съд София – град, 72 състав,

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ по жалбата на Е. Д. К., действаща чрез своята майка и законен представител Ц. А. Г.-К., Заповед № РД-Е113-01-500/24.02.2026г. на управителя на Националната здравноосигурителна каса, с която на основание чл. 82, ал. 8 от Закона за здравето и чл. 9, т. 1 и т. 2 във вр. с чл. 6, т. 4 от Наредбата е отказано одобряване на заплащането на заявената медицинска услуга – извършване на диагностични и лечебни процедури (вкл. оперативно лечение) за Е. Д. К. в Европейски институт П., В., Полша, по заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г., подадено от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К..

ИЗПРАЩА преписката на управителя на НЗОК за ново произнасяне и разрешаване на въпроса по същество по подаденото заявление с вх. № Е113-01-2551/31.10.2025г. от Ц. А. Г. – К., законен представител на Е. Д. К., съгласно задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на решението, в срок до един месец от получаването.

ОСЪЖДА Националната здравноосигурителна каса да заплати на Е. Д. К., действаща чрез своята майка и законен представител Ц. А. Г.-К., на основание чл. 143, ал. 1 АПК сумата от 5,11 евро, представляваща разноски по делото за държавна такса.

ОСЪЖДА Националната здравноосигурителна каса да заплати на адв. Т. Л. Е. от САК, с личен номер [ЕГН], с адрес: [населено място], [улица], ет. 3, офис 6, на основание чл. 38, ал. 2 вр. ал. 1 ЗА сумата от 800 /осемстотин/ евро, представляваща адвокатско възнаграждение по делото.

Решението подлежи на касационно оспорване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: